

Розділ 2. Міжнародні економічні відносини

УДК 330.34

DOI: 10.31732/2663-2209-2020-58-26-39

ТИПИ МЕРЕЖЕВИХ ПІДПРИЄМСТВ У МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ

Вікторів Б.В.

*аспірант, ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, вул. Табірна, 30-32, 03113, Україна,
тел.: (067)-952-13-24, e-mail: logobus13@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2741-9747>*

TYPES OF NETWORK ENTERPRISES IN INTERNATIONAL BUSINESS

Viktorov B.

*postgraduate student, "KROK" University, Kyiv, st. Tabirna, 30-32, 03113, Ukraine, tel: (067)-952-13-24,
e-mail: logobus13@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2741-9747>*

Анотація. В статті здійснено вивчення наукових підходів щодо класифікації ознак типології сучасних мережеских підприємницьких структур. Існуючу класифікацію (ознака організаційно-управлінських методів (централізації (юридичної, економічної, ринкової залежності), децентралізації, гібридного); ознака масштабів діяльності (для міжнародного бізнесу) (глобальна, міжнародна, міждержавна (в тому числі національна, регіональна)); ознака галузевої належності (спеціалізації); ознака видів діяльності; ознака характеру формату функціонування; ознака характеру (видів) диверсифікації напрямків функціонування учасників об'єднання; ознака цільового орієнтування створення мережевого об'єднання (маркетингово-організаційна ознака); ознака строковості партнерства; ознака суб'єктів-учасників мережевого підприємницького об'єднання) запропоновано розширити за рахунок ознак участі всіх структурних елементів у якості підпорядкованих підрозділів мережевої підприємницької структури (в складі ознаки централізації) та ознак інноваційного (високотехнологічного) характеру продукції (послуг). На підставі вивчення наукових підходів до систематизації ознак було розроблено авторський підхід до типології мережеских підприємницьких структур, що функціонують на сучасному етапі розвитку. Вказаний підхід враховує особливості функціонування та розвитку мережеских підприємств, що функціонують в середовищі міжнародного бізнесу, його положення розширюють теоретичну базу дослідження в розрізі можливості використання поданої типології в якості картини розвитку таких структур при створенні історіографії трансформації мережевої економіки. Авторський підхід передбачає виділення мережеских структур залежно від характеристик ознаки організаційно-управлінських методів, ознаки масштабів діяльності (для міжнародного бізнесу), організаційно-правової ознаки, ознаки галузевої належності (спеціалізації), ознаки видів діяльності, ознаки характеру формату функціонування, ознаки характеру (видів) диверсифікації напрямків функціонування учасників об'єднання, маркетингово-організаційної ознаки, ознаки строковості партнерства, ознаки суб'єктів-учасників мережевого підприємницького об'єднання, ознаки інноваційного (високотехнологічного) характеру продукції (послуг).

Ключові слова: мережескі підприємства, міжнародний бізнес, типологія, диверсифікація, учасники, партнерство, інноваційний характер.

Формул: 0, **рис.:** 0, **табл.:** 1, **бібл.:** 19

Annotation. There are the scientific approaches to the classification of features of the typology of modern network business structures introduced in the article. Existing classification (a sign of organizational and managerial methods) (centralization (legal, economic, market dependence), decentralization, hybrid); indication of the activity scale (for international business) (global, international, interstate (including national, regional)); sign of industry affiliation (specialization); sign of activities; a sign of the nature of the format of functioning; a sign of the nature (types) of the directions diversification of functioning of the members of the association; sign of the target reference point of creation of network association (marketing and organizational sign); a sign of the partnership urgency; sign of subjects-participants of network business association) it is offered to expand at the expense of signs of participation of all structural elements as subordinated divisions of network business structure (as a part of the sign of centralization) and signs of innovative (high-tech) character of production (services). Based on the study of scientific approaches to the systematization of features, an author's approach to the typology of network business structures operating at the present stage of development has been developed. This approach takes into account the peculiarities of the functioning and

development of network enterprises operating in the international business environment, its provisions expand the theoretical basis of the study in terms of the possibility of using this typology as a picture of such structures in creating a historiography of network economy transformation. The author's approach involves the allocation of network structures depending on the characteristics of organizational and management methods, characteristics of the scale of activity (for international business), organizational and legal characteristics, characteristics of industry (specialization), characteristics of activities, characteristics of the format, types of characteristics (types) diversification of directions of functioning of members of association, marketing-organizational sign, signs of urgency of partnership, signs of subjects-participants of network business association, signs of innovative (high-tech) character of production (services).

Keywords: network enterprises, international business, typology, dissertification, participants, partnership, innovative character.

Formulas : 0, fig: 0, tabl.: 1, bibl.: 19

Постановка проблеми. Змінний характер сучасного середовища, його турбулентність вимагають кардинального перегляду правил організації та функціонування підприємств. Стрімкі процеси глобалізації економіки, прогресивна диверсифікація діяльності підприємств, як географічних (міждержавних, міжнародних), так і культурних, роблять необхідним забезпечення доступу та використання знань щодо особливостей місцевих ринків, процесів, технологій, продуктів. Середовище стає все більш невизначеним, що, з одного боку, вимагає здатності швидко реагувати на зміни ринку і технології, а з іншого боку, вказує на потребу розподілу ризиків діяльності з іншими суб'єктами, здатними їх прийняти. Потреба у миттєвій реакції на ринкові зміни, особливо якщо це стосується міжнародного напрямку бізнесу, де охоплено ринки багатьох країн, не дає змоги компаніям на відповідному рівні самостійно забезпечувати всі сфери управління (інформаційна, кадрова, технологічна, виробнича, маркетингово-збутова, фінансова сфери). Сучасні умови вимагають від суб'єктів підприємництва звертатися за допомогою до тих або інших підприємств супутніх галузей, які спеціалізуються за певними напрямками діяльності, що дає змогу реалізувати загальну стратегічну ініціативу значно дешевше та більш якісно, аніж це було б здійснено самостійно. Для оптимізації та підвищення ефективності бізнесу, особливо міжнародного, певного поширення набуває створення мережевого підприємництва, коли основний суб'єкт господарської діяльності укладає

відносини з підприємствами із супутніх сфер, а сам концентрується навколо базових компетенцій. Також можливі інші інтеграційні об'єднання між суб'єктами різних країн (партнерські поглинання), які сприяють успішній адаптації на міжнародному ринку. Спектр видів мережевого підприємництва є достатньо широким, він не є сталим і може змінюватись дуже швидкими темпами, пов'язаними з процесами глобалізації, інформаційними технологіями. Зважаючи на це, слід відмітити, що в рамках наукових підходів важливим є вивчення як традиційних типів мережевих підприємств, так і тих, що тільки виникають в сучасних ринкових умовах. Достовірне розуміння комплексу типів мережевих підприємницьких структур може забезпечити об'єктивність, вірність оцінки стану та характеристики цих об'єднань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання класифікації мережевих підприємств різних типів, в тому числі тих, що функціонують на міжнародних ринках досліджено в працях: В. Вайлунової [1], П. Іжевського [3], О. Кавун [5], О. Карліної [6], О. Клочкової [8], А. Ліманського [15], Р. Майлса, К. Сноу, Х. Колемана [17], М. Ніколаєва, Б. Ступакова [10], Т. Пікуш [11], Н. Селезньової [12], О. Сущенко, Л. Буздакова [13]. Незважаючи на існування широкого спектру напрацювань в даній сфері, можна констатувати відсутність комплексного підходу до систематизації, який би враховував основні види мережевих структур на міжнародних ринках, які існують на сучасному етапі розвитку.

Формулювання цілей статті. Метою даного дослідження є типологізація сучасних мережевих підприємницьких структур у міжнародному бізнесі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розглянемо основні типи мережевих підприємницьких структур, які функціонують в сучасних умовах розвитку міжнародного бізнесу. Для наочності та забезпечення системного огляду, виділення найбільш універсальних підходів можемо запропонувати використання певних класифікаційних ознак, які ідентифікують основні характеристики таких суб'єктів мережевих підприємницьких об'єднань в сфері міжнародного бізнесу. Методичною основою дослідження обрано: метод системного підходу, який із застосуванням певних ознак дозволить виокремити найбільш поширенні суб'єкти аналізу; метод універсалізації, який сприятиме виробленню узагальненого підходу до класифікації типів мережевих підприємств у міжнародному бізнесі; порівняльний метод, із застосуванням якого здійснюється порівняльна оцінка наукових підходів щодо вказаної проблематики.

На першому етапі нашого дослідження проаналізуємо основні класифікаційні ознаки, за якими в рамках наукових підходів виділяють типи мережевих підприємств (в тому числі на рівні міжнародного бізнесу). В сучасному бізнес-середовищі існує більше типів підприємств даної категорії, аніж ознак, за якими їх можна класифікувати. Зокрема, за класифікацією галузевого спрямування можна виділити транспортні, аптечні, технологічні, виробничі, логістичні та інші мережеві підприємницькі структури. Але класифікаційна ознака дозволяє створити певні подальші орієнтири, за якими виокремлюють такі підприємницькі об'єднання. Іноді вказівка на певну класифікаційну ознаку (наприклад, галузеву належність) визначається навіть в самій назві мережевого об'єднання. Розуміння різноманіття класифікаційних ознак, за якими визначають типи підприємницьких мереж дозволяє оцінити

рівень розвитку суспільства, економіки тощо. Аналіз положень наукових праць [9; 15] свідчить, що з розвитком глобалізаційних процесів, поширенням високотехнологічних виробництв та систем, в міжнародній економіці визначається тенденція виникнення широкого спектру відмінних ознак, за якими можна класифікувати такі об'єднання. Це пояснюється їх ускладненням, зміною природи, форм та строків об'єднання. Сучасні учасники ринку прагнуть до мережевих інтеграцій для того, щоб встигати за зміною умов середовища, а деякі з них взагалі орієнтовані на те, щоб диктувати ринку нові правила та підходи, створювати тренди тощо.

По-перше, можна розглянути перелік класифікаційних ознак типів мережевих підприємницьких структур, який враховує організаційно-управлінський, правовий, маркетингово-організаційний та часовий, територіально-географічний, галузевий напрямки, напрямок формату діяльності та рівня динамічності.

В рамках цього підходу можна відмітити класифікацію ознак мережевих підприємницьких структур, розроблену О. Ключковою [8]. Авторка вважає, що в сучасних умовах розвитку середовища найбільш доцільно виокремлювати мережеві об'єднання в межах таких семи класифікаційних ознак, зокрема:

1) ознаки масштабів діяльності, яка може характеризуватись міжнародними, регіональними та національними рисами. Відповідно, якщо керуватись підходом дослідниці, існують національні, міжнародні та регіональні мережеві підприємства. В даному напрямку слід відмітити, що окремі мережі також можуть мати гібридний (комбінований) характер, і масштаби їх діяльності можуть бути національними та міжнародними, вузькорегіональними та міжнародними. Також, на нашу думку, доцільно розширити цю ознаку за рахунок характеристики міждержавного масштабу діяльності, який безумовно частково має певні міжнародні риси, але обмежений

визначеними територіями. У разі обмеження масштабом двох (трьох) держав, що межують одна з іншою, мова може йти саме про міждержавну рису мережевого підприємництва. Як приклад, компанія RB Rail AS (будівництво та експлуатації залізничних колій європейського стандарту на території Естонії, Литви та Латвії), створена у якості спільного міждержавного мережевого підприємства, засновниками якого були уряди Естонії, Литви та Латвії [18];

2) ознаки методів управління, в складі яких виділяються метод централізації та метод децентралізації. Відповідно до цієї ознаки О. Ключковою [8]) виділяються централізовані, децентралізовані мережеві підприємства. Централізовані мережеві підприємства мають, за твердженням науковців [10], вертикальну, ієрархічну організацію управління, а децентралізовані – функціонують в рамках горизонтальної взаємодії, на основі самоорганізації, договірних домовленостей, вихід одного з учасників не може суттєво вплинути на загальну ефективність діяльності всього об'єднання, оскільки він може бути замінений на іншого. Деякі дослідники зауважують, що на сучасному етапі розвитку економіки, міжнародного бізнесу, більшість крупних мережевих підприємницьких структур не мають єдиного центру або лідера, зв'язки між ними характеризуються не ієрархічним, адміністративним характером, а мають суто договірні ознаки, і це дозволяє їм функціонувати у якості юридично незалежних елементів мережевого об'єднання (окремих суб'єктів господарської діяльності). Зокрема, М. Ніколаєв, Б. Ступаков [10] відмічають власне бачення на історичні рамки існування централізованих мережевих підприємницьких структур, а саме, це доіндустріальна та частково індустріальна епохи. Можливо такий підхід дійсно відповідає історіографії зміни підходів до вибору методів управління в рамках функціонування багатьох таких структур. Але є мережеві структури, зокрема, Корпорація МакДональдз, які досі

підпорядковуються управлінню з єдиного центру;

3) ознаки моделей управління мережевими підприємствами. За твердженням О. Ключкової [8], серед таких моделей можна виокремити, зокрема, інвестиційну, централізовану, холдингову, гібридну тощо. В даному випадку мова йде про централізований або децентралізований, і можливо частково централізований (частково децентралізований) механізм управління мережевими підприємницькими структурами. Вказівка авторки на інвестиційну, холдингову модель, на нашу думку, є не зовсім коректною через організаційно-економічні особливості природи цих організацій. Зокрема, в холдингах використовується, переважно, централізоване управління, хоча є випадки, коли на умовах горизонтальної інтеграції об'єднуються підприємства для забезпечення ефективного розподілу інвестиційних коштів, диверсифікації виробництв тощо [14]. Інвестиційні компанії, також, як і холдинги, працюють більшою мірою із застосуванням централізованих методів управління, хоча є виключення і зустрічаються децентралізовані організації такої категорії [4]. Відповідно, оскільки в контексті вказаної класифікації поняття методів підмінюється моделями, доцільно не використовувати цю ознаку при типологізації тих, які характеризують основні характерні риси сучасних мережевих підприємств;

4) організаційно-правової ознаки. Залежно від цієї ознаки передбачено поділ підприємств мережевого типу за сучасними організаційно-правовими формами підприємництва. В кожній країні в рамках діючого законодавства існують різні організаційно-правові форми підприємництва, і суб'єкти бізнесу самостійно обирають найбільш прийнятні варіанти об'єднання;

5) ознаки галузевої належності (спеціалізації). Як свідчить аналіз галузевого розвитку деяких крупних міжнародних корпорацій мережевого типу,

одні з них орієнтовані на функціонування в рамках однієї, обмеженої кількості галузей, але багато з таких об'єднань працюють у різних галузях. При цьому, останні часто є централізованими компаніями, наприклад, Samsung Group, яка працює майже в десяти галузевих напрямках (електронній (мікроелектроніці та електроніці), тяжкій, хімічній промисловості, будівництві, страхуванні, фінансово-кредитній сфері, інших сферах) [19];

б) ознаки характеру формату функціонування, а саме, передбачається поділ суб'єктів мережевого підприємництва за одноформатними та мультиформатними ознаками. Мається на увазі кількість напрямків діяльності, хоча вони зазначаються більшою мірою при поділу таких об'єднань за ознаками галузевої належності (спеціалізації). Але, навіть в рамках певної галузі мережева підприємницька структура може працювати в рамках розвитку різних напрямків діяльності. Зокрема, можна навести приклад класичного багатоформатного мережевого підприємства, яке функціонує в одній галузі. А саме, Група компаній «Актив» (Україна), працює в сфері ІТ технологій, серед основних напрямків її діяльності такі: здійснення комплексної підтримки роботи бухгалтерів (інформаційно-програмні засоби та сервіси для бухгалтерів); проведення он-лайн навчання та підвищення кваліфікації фахівців в сфері бухгалтерського обліку, менеджменту, фінансової справи тощо; послуги з комплексного аналізу рівня професійної підготовки фахівців в сфері фінансів; надання послуг з проведення он-лайн заходів, вебінарів тощо [2];

7) ознаки стану розвитку, залежно від якої мережеві підприємства поділяють на динамічні та стабільні. Такий поділ, на нашу думку, може бути достатньо дискусійним. Це пов'язано з тим, що скоріш за все авторка передбачала поділити мережеві підприємницькі структури на такі, що: успішно адаптуються, є динамічними, мобільними,

гнучкими щодо впливів середовища; не мають адаптаційних рис, функціонують на сталих засадах, не мають арсеналу методів швидкої реакції на зміни середовища. А ознака стабільності, яку дослідниця протиставляє динамічності не зовсім характеризує традиціоналізм, сталість підходів до управління, які передбачено в цьому підході. Відповідно, можна запропонувати класифікувати мережеві підприємства за ознаками адаптивності, динамічності, мобільності та гнучкості щодо впливу середовища. При цьому, якщо це будуть суб'єкти з відсутністю таких ознак, можна буде зробити висновок про відсутність у них сучасних ринкових механізмів та методів реагування на вплив середовища.

В контексті зазначеного наукового підходу слід відмітити типологізацію основних ознак, за якими можна охарактеризувати сучасні мережеві підприємства, подану Т. Пікуш [11]. Бачення автором вказаного типу ознак майже схоже з положеннями наукової праці О. Клочкової [8].

Слід звернути увагу на іншу класифікацію ознак мережевих підприємницьких структур, сформульовану О. Кавун [5] в рамках першого наукового підходу. За твердженням авторки, мережеві підприємства можна поділяти за наступними ознаками, зокрема:

1) за ознакою структурних форм. Дослідниця відмічає, що відповідно до вказаної ознаки мережеві підприємницькі мережі слід категоризувати за типами ієрархічних, комбінованих та неієрархічних об'єднань. Зміст цієї ознаки, на нашу думку, ідентичний ознаці методів управління, в складі яких виділяються метод централізації та метод децентралізації (згідно з підходом О. Клочкової [8]). Треба відзначити справедливість та ґрунтовність підходу О. Кавун [5] до врахування в рамках вказаної ознаки риси комбінованих мережевих підприємницьких структур. Як ми вказували вище, окрім централізованих, децентралізованих, існують також

частково централізовані та частково децентралізовані мережеві підприємства, які відносяться до комбінованих (гібридних);

2) за ознакою рівня об'єднання учасників мережевого партнерства. Залежно від даної ознаки О. Кавун [5] виокремлює мережеві підприємства створені на рівні горизонтального об'єднання, вертикального об'єднання, вертикально-горизонтального об'єднання (гібридного). Використання поділу за такою ознакою, на наш погляд, дублює класифікацію мережевих підприємств за першою ознакою. Як було відмічено вище [10], в рамках централізованих мережевих об'єднань використовують вертикальні зв'язки, в рамках децентралізованих – горизонтальні, а в рамках гібридних – змішані (вертикально-горизонтальні). Відповідно, вказана ознака лише ускладнює та здійснює зайве теоретичне навантаження у вирішенні проблеми обґрунтування класифікації типів підприємств мережевого типу;

3) за ознакою характеру (видів) диверсифікації напрямків функціонування учасників об'єднання. В рамках дослідження О. Кавун [5] виокремлено споріднену та неспоріднену диверсифікацію діяльності учасників мережевого підприємницького об'єднання. Можна припустити, що зазначена класифікаційна ознака відповідає ознаці характеру формату функціонування (одноформатного та мультiformатного), на яку вказує О. Ключкова [8];

4) за ознакою масштабів функціонування. Залежно від вказаної ознаки авторка виділяє місцеві, регіональні, міжрегіональні, міжнародні (світові), національні мережеві підприємницькі структури. На цю ознаку вказують різні дослідники [8, 15], вона є визначальною у класифікаціях типів підприємницьких структур досліджуваного типу. При цьому, майже в кожному авторському підході зустрічаються різні типи мережевих підприємств залежно від масштабів функціонування. Перелік типів, наведений

О. Кавун [5] є достатньо комплексним, але його, на нашу думку, можна розширити за рахунок запропонованого нами вище типу міждержавних мережевих підприємницьких структур;

5) за ознакою цільового орієнтування створення мережевого об'єднання (маркетингово-організаційною ознакою). Залежно від цієї ознаки О. Кавун [5] виділяє низку можливих типів таких підприємницьких структур, зокрема, вона вказує на: мережі, учасники яких об'єднуються в цілях зміцнення ринкових позицій, більшою мірою, завдяки експансії; мережі, учасники яких об'єднуються для реалізації основних компетенцій та функцій (кожен в рамках свого напрямку); мережі, створені для впровадження, здійснення певних проектів, які можуть бути реалізовані в рамках довгострокової, середньострокової перспективи; мережі, створені для підвищення ефективності за рахунок ефекту масштабу від об'єднання ресурсної бази (синергетичного ефекту) (в даному випадку при об'єднанні також можливий синергетичний ефект за рахунок мінімізації витрат); мережі, створені для здійснення партнерств на умовах обмінів (передавань) ключових компетенцій тощо;

б) за часовою ознакою створення мережевих підприємницьких структур. О. Кавун [5] вказує, що такі мережеві об'єднання можуть створюватись як на довгострокових, так і на середньострокових умовах партнерства.

Можна запропонувати розглянути класифікаційні ознаки мережевих підприємницьких структур, визначені Н. Селезньовою [12] в розрізі першого наукового підходу. Відповідно до поглядів дослідниці, мережеві суб'єкти підприємництва систематизуються залежно від таких ознак, зокрема:

1) ознаки масштабу функціонування, яка дозволяє виокремлювати глобальні, національні, регіональні, локальні мережеві підприємницькі об'єднання. Авторка не здійснює посилання на міжнародні мережеві підприємства, а замість них відмічає глобальні мережеві

об'єднання. Акцент на глобальному характері масштабу функціонування передбачає досить широке територіальне охоплення країн, яке не під силу багатьом мережевим структурам. Тому, на нашу думку, важливо виділити міжнародну ознаку масштабу функціонування, в тому числі, можна відмітити визначену нами вище міждержавну ознаку масштабу функціонування;

2) ознаки суб'єктів-учасників мережевого підприємницького об'єднання. В складі таких суб'єктів Н. Селезньова [12] виділяє: фізичних осіб (відповідно до законодавства України, це можуть бути фізичні особи-підприємці (науковці, фахівці в тій або іншій сфері); юридичних осіб (різні організаційно-правові форми); держави; різних суб'єктів. Припускаємо, що склад так званих різних суб'єктів може бути представлений досить широким колом учасників. Якщо це інноваційно орієнтована мережева структура, то до її складу повинні входити установи, заклади, що функціонують в сфері НДДКР (науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт). Інтеграція крупних інноваційних компаній з учасниками в сфері НДДКР, на нашу думку, є більш зручною, вигідною, аніж замовлення послуг у цих суб'єктів. По-перше, головне підприємство, якому потрібно розробити, впровадити, апробувати інноваційну розробку в умовах інтеграційної співпраці з мережевим партнером в сфері НДДКР, може контролювати весь процес, впливати, в рамках своїх компетенцій на його швидкість, проходження, результативність. По-друге, за рахунок ефекту масштабу (постійної співпраці) є можливість здійснення меншого рівня витрат на НДДКР, аніж, якби ці роботи виконувались зовнішнім виконавцем;

3) ознаки повноти зв'язків між учасниками (структурними підрозділами) мережевого підприємства. Залежно від вказаної ознаки сучасні мережеві об'єднання можна поділити на ті, які функціонують на умовах всеохоплюючих зв'язків і ті, які співпрацюють тільки за

певним напрямком. І ті, і інші відносини можуть регламентуватись відповідно до умов договірних угод, якщо співпрацюють учасники, а не функціонує монолітне мережеве підприємство;

4) ознаки характеру зв'язків. Згідно з підходом Н. Селезньової [12], за цією ознакою можна виділити мережеві підприємства, що функціонують на умовах довгострокової (стабільної), короткострокової (дискретної), змішаної (за характером зв'язків) співпраці між учасниками об'єднань. Можна підтримати твердженням А. Ліманського, І. Драбик [16] про те, що сучасні мережеві підприємницькі структури мають високий рівень інноваційності в сфері організаційно-управлінських трансформацій, прийняття нових управлінських рішень тощо. Відповідно, на сьогоднішньому етапі розвитку мережевої економіки короткострокова співпраця можлива не тільки для всіх учасників такого партнерства, а для всієї мережі та окремих учасників, взаємовідносини з якими є більш вигідними для обох сторін саме в такому форматі. Картина такої співпраці виглядає так:

- відкривається проект, за яким запрошують (на конкурсній, без конкурсної основи) партнера, який погоджується співпрацювати на тих або інших умовах;

- оформляються взаємовідносини (в усній та документальній або тільки усній формах). Передбачено укладання договорів про наміри про співпрацю для учасників, які прийняли рішення про партнерську співпрацю на короткострокових умовах (децентралізованих мережевих суб'єктів бізнес-середовища). Короткострокова співпраця можлива тільки для функціонування децентралізованих мережевих підприємницьких структур;

- відбувається реалізація проекту. Учасник мережевої підприємницької структури виконує завдання, функції, прийняті на себе в рамках договірних домовленостей. Реалізація проекту може

здійснюватись в рамках єдиної разової роботи або локальних робіт (виробництв) впродовж короткострокового періоду;

- закінчується проект. Факт закінчення проекту відповідно до договірних домовленостей (договору);

- учасник, який був задіяний у його реалізації полишає мережеву структуру. Вихід учасника зі складу мережевого підприємницького об'єднання в умовах інноваційного розвитку не супроводжується змінами в ефективності функціонування такого об'єднання, реінтеграція одного з партнерів проходить непомітно для всієї структури (з точки зору управління організацією, економічної та соціальної ефективності, ринкових позицій).

На підставі вивчення наукових праць, аналізу емпіричного матеріалу, нами розроблений та викладений один з варіантів високої адаптивності та гнучкості мережевих підприємницьких об'єднань, вони можуть розширюватись під впливом появи нових інноваційних управлінських рішень;

5) ознаки характеру виникнення мережевих підприємницьких структур. Згідно з цією ознакою Н. Селезньова [12] виділяє мережеві підприємства, створені випадково (стихійно) та мережеві підприємства, сформовані цілеспрямовано для досягнення певних цільових орієнтирів тощо. На нашу думку, ідентифікація за такою ознакою не представляється достатньо простою, можливо лише оцінити, чи є у певної мережевої структури стратегічна мета функціонування. А такої мети, хоча б у формальному вигляді не може не бути. Тобто, щоб оцінити випадковість або цілеспрямованість створення мережевого об'єднання потрібно добре орієнтуватись в історії компанії, мати вичерпний аналітичний матеріал;

б) ознаку цільових орієнтирів створення мережевого об'єднання. Дослідниця [12] вказує, що до таких цілей слід відносити економічні та соціальні цілі. На нашу думку, сучасні глобалізаційні зміни, інноваційний прогрес, новітні підходи до

управління можуть впливати на те, що такі цілі будуть змінюватись, еволюціонувати. Якщо аналізувати досвід функціонування американської технологічної компанії Apple Inc., яка за своєю структурою, масштабами та територіальним охопленням є глобальною мережевою підприємницькою структурою, то справедливо буде відмітити, що інноваційне лідерство в сфері високих технологій є реалізованим цільовим орієнтиром, який продовжує залишатись актуальним в 2019 р.;

7) ознаку можливості законодавчого регулювання діяльності мережевого підприємства. Якщо таке об'єднання функціонує як юридична особа, до неї вживаються законодавчі норми, що застосовуються до таких суб'єктів господарювання, якщо це об'єднання, створене на усних договірних домовленостях, то регламентуванню підлягають тільки взаємовідносини між учасниками співпраці;

8) ознаку централізації мережевих підприємницьких структур. В розрізі цієї ознаки дослідниця [12] виокремлює визначені вище централізовані та децентралізовані мережеві підприємства.

По-друге, в наукових колах можна зустріти підхід, який передбачає обмежений перелік класифікаційних ознак типів мережевих підприємницьких структур, що орієнтований на організаційно-управлінський та територіально-географічний напрямки. Слід відмітити, що це достатньо узагальнюючий підхід до ідентифікації організаційно-економічних характеристик досліджуваних підприємницьких структур.

В рамках вказаного наукового підходу можемо проаналізувати класифікацію ознак мережевих підприємств, представлену А. Ліманським [15]. За твердженням автора, серед ключових ознак, які дозволяють ідентифікувати мережеві підприємства, слід виокремити:

- територіальну ознаку, яка передбачає виділення міжнародних та національних підприємницьких структур мережевого типу. Як бачимо, автор обмежується тільки

міжнародною та національними рисами територіальної ознаки мережевих підприємств;

- ознаку координації діяльності мережевого підприємства. Згідно з твердженням автора, за цією ознакою можна виділити: мережеві підприємницькі структури бюрократичного типу (з централізованим управлінням, існуванням єдиного координаційного центру); мережеві підприємницькі структури, що функціонують на умовах юридичної незалежності учасників об'єднань (кожен учасник виконує відповідні функції та задачі).

Незважаючи на узагальнюючий характер ідентифікації мережевих об'єднань, визначення окреслених організаційно-економічних ознак дозволяє представити загальну картину територіального охоплення діяльності мережевого підприємства та рівня централізації (самостійності) його учасників.

По-третє, існують наукові підходи, обмежені однією класифікаційною ознакою, за якою виокремлюють типи мережевих підприємницьких структур, пов'язані з організаційно-управлінським аспектом.

Відповідно до умов вказаного підходу слід підкреслити виділення організаційно-управлінської класифікаційної ознаки, подане О. Сущенко, Л. Буздаковим [13].

Згідно із положеннями наукового дослідження зазначених авторів з огляду на вищезазначену ознаку (організаційно-управлінську класифікаційну ознаку) можна виокремити:

- мережеві структури, учасники яких об'єднані на умовах ієрархії. Такі об'єднання функціонують на умовах співпраці великого та малих суб'єктів підприємництва, при чому останні виконують супутні завдання та функції. Така співпраця дає змогу сконцентруватись навколо власних компетенцій, основних напрямків діяльності. За твердженням О. Сущенко, Л. Буздакова [13], домінуюче положення в мережевому об'єднанні дозволяє

головному підприємству самостійно обирати учасників партнерства з огляду на їх адаптивність, гнучкість, готовність до прийняття умов співпраці, рівень якості послуг та продукції тощо. Як справедливо відмічають дослідники [13], в рамках такого співробітництва малі суб'єкти бізнесу втрачають юридичну та ринкову незалежність щодо прийняття самостійних управлінських рішень. Вказаний тип мережевих підприємницьких структур створений та функціонує на умовах ознаки централізації, на яку посиляється більшість дослідників при вивченні зазначеного питання.

Слід відмітити, функціонування мережевого підприємства на умовах централізації може відбуватись не тільки тоді, коли малі підприємства підпадають в повне або часткове юридичне, економічне підпорядкування великому підприємству. Мережеве підприємство може бути створене окремою юридичною особою, і всі ланки мережі в даному випадку є не учасниками, а підрозділами, таких підрозділів може бути багато, вони можуть мати схожі або відмінні завдання, напрямки діяльності, територіальна експансія таких суб'єктів мережевого бізнесу також може мати різні виміри, в тому числі міжнародний. З огляду на це, слід запропонувати ознаку централізації управління мережевим підприємством класифікувати за ознаками:

- юридичної, економічної, ринкової залежності;

- ознакою участі всіх структурних елементів у якості підпорядкованих підрозділів мережевої підприємницької структури;

- мережеві структури, учасники яких інтегровані на засадах децентралізації, мають юридичну самостійність, співпрацюють на умовах взаємної підтримки та рівноправного партнерства. О. Сущенко, Л. Буздаков [13] вказують, що вказаний тип мережевих об'єднань може формуватись в рамках певного напрямку діяльності, території для підвищення конкурентоспроможності продукції (послуг) учасників мережевої структури.

Також дослідники відмічають, що процеси управління, ґрунтовані на саморегуляції, формуються в рамках спільного цільового орієнтування (в економічній, ринковій сферах), рівної співпраці, сприяють виникненню інноваційних форм менеджменту щодо вказаного аспекту керівництва, підвищують рівень економічної безпеки, спрощують управлінські завдання щодо їх функціонування.

Схожу позицію щодо пріоритетності поділу мережевих підприємницьких структур за організаційно-управлінською класифікаційною ознакою (централізовані, децентралізовані) висловлює О. Карліна [6]. Авторка висловлює думку, що:

- децентралізовані мережеві підприємства можуть називатись компаніями-мережами, представленими інтеграційним об'єднанням юридично незалежних учасників, задіяних для виконання окремих завдань та функцій. При цьому, дослідниця зауважує, що в умовах такого типу інтеграції малі підприємства акумулюються навколо головної великої компанії, яка є так званим ядром мережевого підприємницького об'єднання. Ці малі підприємства, за твердженням О. Карліної [6], функціонують, переважно, в сфері постачання, дистрибуторства. Слід зазначити, що функціонування підприємств супутніх (додаткових) сфер може бути пов'язане з обслуговуванням за різними напрямками, зокрема, надання сервісних послуг покупцям інформаційно-комунікаційних технологій та засобів;

- централізовані мережеві підприємства можна також називати мережами-компаніями, учасники яких, за твердженням О. Карліної [6], інтегруються в складі окремого майнового суб'єкта. Авторка зауважує, такі об'єднання формуються, переважно, за рахунок юридично незалежних учасників, які працюють відповідно до єдиної цілі, в умовах єдиних інформаційних потоків. Тобто, дослідниця висловлює чітку власну позицію про те, що склад таких мережевих об'єднань може бути представлений

юридично незалежними учасниками. Хоча, як ми зазначали вище, функціонують мережеві підприємства, представлені підпорядкованими центру структурними елементами (підрозділами).

Аналогічний погляд на виокремлення мережевих підприємств згідно з організаційно-управлінською класифікаційною ознакою представлений в положеннях наукового дослідження В. Вайлунової [1]. Згідно з авторським підходом, залежно від організаційно-управлінської класифікаційної ознаки досліджувані суб'єкти можна систематизувати за типами:

1) внутрішньофірмових корпоративних мереж, ґрунтованих на засадах корпоративного управління та підпорядкування структурних одиниць єдиному керівному центру. Цей тип мережевих підприємницьких структур передбачає централізоване управління;

2) міжфірмові мережеві підприємницькі структури, функціонування яких ґрунтоване на вертикальних зв'язках. В рамках такого партнерства, за твердженням авторки [1], формуються відносини з постачальниками, споживачами певних видів продукції, які використовуються для створення іншої і подальшого збуту. Дослідниця відмічає, що це також можуть бути освітні, інноваційні, маркетингові, інформаційні, інтеграційні мережеві структури, які створюються з чіткою вертикаллю управління, яке здійснюється на рівні єдиного центру. Стосовно вказаного типу мережевих підприємств, на нашу думку, може використовуватись як часткова централізація, так і часткова децентралізація (гібридна або змішана форма управління), оскільки залишається формальна юридична незалежність учасників, але встановлено єдине управління за цілями, сегментами тощо;

3) міжфірмові мережеві підприємницькі структури, функціонування яких ґрунтоване на горизонтальних зв'язках. Вказані мережеві партнерства здійснюються на договірних умовах, в управлінні немає централізованого підходу. Склад учасників таких мереж може бути різним залежно від

галузевого орієнтиру, напрямків діяльності тощо.

Аналіз матеріалів, присвячених категоризації мережевих підприємницьких структур за ознаками централізації, децентралізації та гібридного підходу до управління взаємодією між учасниками (структурними підрозділами), дозволяє відмітити, що ця ознака може вважатись основною. Це пояснюється тим, що на неї вказує більшість науковців, та у відповідності до характеру управління мережевою взаємодією можна ідентифікувати юридичний, економічний та ринковий статус учасників (структурних підрозділів).

По-четверте, в наукових працях зустрічається підхід, обмежений однією класифікаційною ознакою, згідно з якою виділяють типи мережевих підприємницьких структур, пов'язані з характером мінливості складу структурних одиниць (учасників).

В рамках цього підходу можна відмітити типологію мережевих суб'єктів бізнесу, викладену П. Іжевським [3], Р. Майлсом, К. Сноу, Х. Колеманом [17], який передбачає виокремлення:

1) внутрішніх мережевих підприємств, не пов'язаних з суттєвим виведенням діяльності власної компанії за внутрішньофірмові рамки, але таких, що забезпечують залучення ринкових суб'єктів до реалізації цільових засад, використовують власні можливості та потенціал для створення мережі структурних одиниць. Тобто, можлива інтеграція на умовах входження інших суб'єктів в якості структурних елементів, які в подальшому стають підпорядкованими підрозділами, також може здійснюватись створення додаткових мережевих підрозділів. Відповідно, такі мережеві об'єднання на рівні керівництва самостійно вирішують питання розширення або скорочення складу;

2) статичних (стабільних) мережевих підприємств, представлених постійним складом учасників. Слід припустити, що ця категорія мережевих структур може

бути як централізованою, так і децентралізованою;

3) динамічних мережевих підприємств, в складі яких відбуваються постійні зміни учасників. Відповідно, можна припустити, що такі мережі мають певний координаційний центр (головну фірму), який відповідно до власних потреб залучає до співпраці на короткострокових умовах тих або інших суб'єктів (в сфері НДДКР, виробництва, надання послуг (виконання робіт), маркетингу, менеджменту, інформаційних технологій тощо).

На нашу думку, виділення вказаної ознаки є важливим, але вказівка на мінливий складу учасників мережевого об'єднання не може вважатись більш пріоритетною характеристикою, яка дозволяє ідентифікувати таких суб'єктів, аніж інші.

По-шосте, важливою класифікаційною ознакою мережевого підприємства є інноваційний (високотехнологічний) характер його продукції (послуг). Тобто, якщо випускається високотехнологічна продукція, вона має більш високу додану вартість, аніж продукція сировинного характеру, яка має високу витратомісткість [7]. Вказана ознака дозволяє ідентифікувати зв'язок результатів діяльності з ефективністю розвитку високих інноваційних технологій (рівень інноваційної продукції).

На другому етапі дослідження спробуємо розробити та запропонувати уніфікований підхід до типології сучасних мережевих підприємницьких структур у міжнародному бізнесі (за станом на початок 2019 р.). Наше дослідження враховує основні наукові розвідки, стан функціонування таких підприємницьких структур, перспективні напрямки створення мереж, які мають обмежений характер, але стрімко розвиваються. В табл. 1 подано авторський підхід до типології сучасних мережевих підприємницьких структур у міжнародному бізнесі.

Представлена типологія сформульована на основі врахування положень основних наукових підходів, авторської пропозиції

щодо введення до складу класифікації ознак участі всіх структурних елементів у якості підпорядкованих підрозділів мережевої підприємницької структури (в складі централізації) та ознаки інноваційного (високотехнологічного) характеру продукції (послуг).

Наукова новизна розробленого підходу до типології сучасних мережевих підприємницьких структур у міжнародному бізнесі пов'язана з тим, що: по-перше, вказане пропозиція орієнтована

саме на мережеві підприємства, що функціонують в середовищі міжнародного бізнесу; по-друге, нами враховано сучасні та перспективні тенденції стану таких суб'єктів господарювання, що розширює теоретичну базу дослідження, дозволяє використати подану типологію у якості картини розвитку таких структур при створенні історіографії трансформації мережевої економіки.

Таблиця 1

Типологія сучасних мережевих підприємницьких структур у міжнародному бізнесі

№ п/п	Класифікаційна ознака	Тип сучасних мережевих підприємницьких структур у міжнародному бізнесі
1	Ознака організаційно-управлінських методів, в т.ч.:	
1.1	централізації:	
1.1.1	юридичної, економічної, ринкової залежності	Мережеве підприємство представлене підприємствами, які залежать від головного підприємства за однією або декількома сферами (часткова втрата економічної, ринкової незалежності, обмеження на договірному рівні юридичної самостійності).
1.1.2	ознакою участі всіх структурних елементів у якості підпорядкованих підрозділів мережевої підприємницької структури <i>[авторська розробка]</i>	Мережеве підприємство представлене структурними підрозділами мережі, які підпорядковані єдиному центру. Кожен з структурних підрозділів може бути новоствореним або може виникнути у разі партнерського поглинання головним підприємством малої компанії
1.2	децентралізації	Мережеве підприємство представлене об'єднанням партнерських компаній, які не підпорядковані єдиному центру, а працюють на договірних умовах
1.3	гібридного	Мережеве підприємство представлене частково із застосуванням підпорядкування одного (кількох) учасників єдиному центру, і з використанням самостійності у прийнятті управлінських рішень за певними або всіма сферами для певного кола учасників
2	Ознака масштабів діяльності (для міжнародного бізнесу)	
2.1	глобальна	Мережеве підприємство, яке функціонує на глобальному світовому ринку
2.2	міжнародна	Мережеве підприємство, яке функціонує на міжнародному ринку
2.3	міждержавна (в тому числі національна, регіональна)	Мережеве підприємство, яке функціонує на міждержавному (ринку кількох держав, які межують територіально), в тому числі на національному та регіональному ринку
3	Організаційно-правова ознака	Мережеве підприємство, створене на умовах певної організаційно-правової форми, прийнятної відповідно до умов законодавства
4	Ознака галузевої належності (спеціалізації)	Мережеве підприємство певного (декількох) типів спеціалізації
5	Ознака видів діяльності	Мережеве підприємство певного (декількох або багатьох) видів діяльності
6	Ознака характеру формату функціонування	Одноформатне мережеве підприємство, двохформатне мережеве (трьохформатне) підприємство, мультиформатне мережеве підприємство (коли кількість форматів змінюється, часто в бік зростання)
7	Ознака характеру (видів) диверсифікації напрямків функціонування учасників об'єднання	Мережеве підприємство, створене на умовах інтеграції спорідненої диверсифікації діяльності учасників. Мережеве підприємство, створене на умовах інтеграції неспорідненої диверсифікації діяльності учасників.

8	Ознака цільового орієнтування створення мережевого об'єднання (маркетингово-організаційна ознака)	Мережі, учасники яких об'єднуються в цілях зміцнення ринкових позицій, більшою мірою, завдяки експансії; мережі, учасники яких об'єднуються для реалізації основних компетенцій та функцій (кожен в рамках свого напрямку); мережі, створені для впровадження, здійснення певних проектів, які можуть бути реалізовані в рамках довгострокової, середньострокової перспективи; мережі, створені для підвищення ефективності за рахунок синергетичного ефекту від об'єднання ресурсів, економії витрат; мережі, створені для здійснення партнерств на умовах обмінів (передавань) ключових компетенцій тощо; мережі, створені для реалізації інших цілей, в тому числі інноваційного розвитку (інноваційного лідерства)
9	Ознака строковості партнерства	Мережеве підприємство, створене на умовах довгострокового партнерства; мережеве підприємство, створене на умовах середньострокового партнерства; мережеве підприємство, створене на умовах короткострокового партнерства певних учасників
10	Ознака суб'єктів-учасників мережевого підприємницького об'єднання	Мережеве підприємство, представлене певним складом учасників (за галузевим, юридичним напрямком)
11	Ознака інноваційного (високотехнологічного) характеру продукції (послуг) [авторська розробка]	Мережеве підприємство, орієнтоване на розробку, впровадження, просування, збут високотехнологічної продукції (послуг); мережеве підприємство, орієнтоване на розробку, впровадження, просування, збут продукції (послуг), що не мають ознак інноваційності

Джерело: розроблено автором

Висновки. В процесі дослідження здійснено вивчення наукових підходів щодо класифікації ознак типології сучасних мережевих підприємницьких структур. Існуючу класифікацію запропоновано розширити за рахунок ознак участі всіх структурних елементів у якості підпорядкованих підрозділів мережевої підприємницької структури (в складі ознаки централізації) та ознаки інноваційного (високотехнологічного) характеру продукції (послуг). На підставі вивчення наукових підходів до систематизації ознак було розроблено авторський підхід до типології мережевих підприємницьких структур, що функціонують на сучасному етапі розвитку. Вказаний підхід враховує особливості функціонування та розвитку мережевих підприємств, що функціонують в середовищі міжнародного бізнесу, його положення розширюють теоретичну базу дослідження в розрізі можливості використання поданої типології в якості картини розвитку таких структур при створенні історіографії трансформації мережевої економіки.

Література:

1. Вайлунова В. Г. Сетевые структуры и их роль в повышении конкурентоспособности предприятий. 2008. С. 53-60.
2. Група компаний Актив. URL : <https://aktivcorp.com/>.
3. Іжевський П. Г. Підприємницькі мережі як умова економічної модернізації підприємств. *Економіка і суспільство*. 2016. Вип. 3. С. 193-197.
4. Інвестиційна компанія. Юридична енциклопедія: в 6-ти т. / ред. кол. Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. Київ : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 1998. Т.2: Д-Й. 744 с.
5. Кавун О. О. Підприємницькі мережі у роздрібній торгівлі України: сутність, класифікація і перспективи формування. *Актуальні проблеми економіки*. 2010. № 5 (107). С. 97-98.
6. Карлина Е. П. Объединяясь в сети: две модели сетевой организации бизнес процессов. *Российское предпринимательство*. 2004. № 1. С. 48-51.
7. Квач Я. П., Коваль В. В., Циналевська І. А. Забезпечення розвитку експорту високотехнологічних товарів в умовах зміни векторів зовнішньої торгівлі. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. 2015. № 819. С. 420-426.
8. Клочкова О. В. Роздрібні торговельні мережі: регіональні фактори розвитку : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Харків, 2011. 20 с.

9. Коротков Г. К., Етин Д. Развитие высокотехнологических предприятий в период глобализации мировой экономики. *Вестник ИргТУ*. 2014. № 9(92). С. 212-216.

10. Николаев М. А., Ступаков Б. А. Сетевые организационные структуры: основные понятия, признаки, виды и роль в современной экономике. *Вестник ПсковГУ*. 2014. № 5. С. 3-14.

11. Пікуш Т. А. Організаційно-економічні аспекти розвитку торговельних мереж в Україні : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.07.05. К., 2006. 23 с.

12. Селезнева Н. А. Сущность и классификация финансовых сетей. *Финансы и кредит*. 2015. № 33. С. 22-30.

13. Сущенко О. А., Бuzдаков Л. М. Розвиток управління мережевими формами взаємодії бізнес-структур. *Управління проектами та розвиток виробництва*. 2011. № 3(39). С. 52-56.

14. Холдинг. Юридична енциклопедія: в 6-ти т. / ред. кол. Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. Київ : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2004. Т.6: Т-Я. 768 с.

15. Limański A. Funkcjonowanie i rozwój organizacji sieciowych. *Academic Journals and Conferences*. 2017. № 6. S. 92-102.

16. Limański A., Drabik I. Powiązania sieciowe przedsiębiorstw na rynkach zaawansowanych technologii. *Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy*. 2018. № 53. S. 49-60.

17. Miles R., Snow C., Coleman H. Organizing in the knowledge area: anticipating the cellular form. *Academy of management executive*. 1992. Vol. 20. № 3. P. 7-20.

18. RB Rail AS. URL : <http://www.railbaltica.org/lv/#> .

19. Samsung. Про компанію. URL : <https://www.samsung.com/ua/aboutsamsung/company/history/>.

References:

1. Vailunova, V. H. (2008), "Network structures and their role in increasing the competitiveness of enterprises", pp. 53-60.

2. Active Group of Companies (2020), retrieved from : <https://aktivcorp.com/>.

3. Izhevskiy, P. H. (2016), "Entrepreneurial networks as a condition for economic modernization of enterprises", *Ekonomika i suspilstvo*, №3, pp. 193-197.

4. Shemshuchenko, Yu. S. (1998), *Investytsiina kompaniia. Yurydychna entsyklopediia* [Investment company. Legal encyclopedia], v 6-ty t. Part. 2. 744 p.

5. Kavun, O. O. (2010), "Entrepreneurial networks in retail trade of Ukraine: essence, classification and prospects of formation", *Aktualni problemy ekonomiky*, № 5 (107), pp. 97-98.

6. Karlyna, E. P. (2004), "Uniting in a network: two models of network organization of business processes", № 1, pp. 48-51.

7. Kvach, Y. P. Koval, V. V. and Tsinalevskaya, I. A. (2015), "Ensuring the development of exports of high-tech goods in the face of changing vectors of foreign trade", *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politehnika»*. *Menedzhment ta pidpriemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia i problemy rozvytku*, № 819, pp. 420-426.

8. Klochkova, O. V. (2011), "Retail trade networks: regional factors of development", PhD Thesis, Global economy, Kharkiv, Ukraine, 20p.

9. Korotkov, H. K. and Etyan, D. (2014), "Development of high-tech enterprises in the period of globalization of the world economy", *Vestnyk YrHTU*, № 9(92), pp. 212-216.

10. Nykolaev, M. A. and Stupakov, B. A. (2014), "Network organizational structures: basic concepts, features, types and role in the modern economy", *Vestnyk PskovHU*, № 5, pp. 3-14.

11. Pikush, T. A. (2006), "Organizational and economic aspects of the development of trade networks in Ukraine", PhD. Thesis, Global economy, Kyiv, Ukraine, 23 p.

12. Selezneva, N. A. (2015), "The essence and classification of financial networks", *Fynansi y kredyt*, № 33, pp. 22-30.

13. Sushchenko, O. A. and Buzdakov, L. M. (2011), "Development of management of network forms of interaction of business structures", *Upravlinnia proektamy ta rozvytok vyrobnytstva*, № 3(39), pp. 52-56.

14. Shemshuchenko, Yu. S. (2004), *Kholdynh. Yurydychna entsyklopediia* [Holding. Legal encyclopedia], Kyiv, Ukraine, 768 p.

15. Limański, A. (2017), "Funkcjonowanie i rozwój organizacji sieciowych", *Academic Journals and Conference*, № 6, pp. 92-102.

16. Limański, A. and Drabik, I. (2018), "Powiązania sieciowe przedsiębiorstw na rynkach zaawansowanych technologii", *Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy*, № 53, pp. 49-60.

17. Miles, R. Snow, C. and Coleman, H. (1992), "Organizing in the knowledge area: anticipating the cellular form", *Academy of management executive*, Vol. 20, № 3, pp. 7-20.

18. RB Rail AS (2020), retrieved from : <http://www.railbaltica.org/lv/#> .

19. Samsung (2020), retrieved from : <https://www.samsung.com/ua/aboutsamsung/company/history/>.

Стаття надійшла до редакції 03.05.2020 р.